

LowTEMP2.0

CO₂-päästökiintiöt CHP-järjestelmissä sekä suosituksia

Itämeren maiden alueen LTDH-hanke

LowTEMPin koulutuspaketti - 9

LowTEMP -koulutuspaketti - YLEISKATSAUS

Johdanto

Johdanto – Ilmastonsuojelupolitiikka ja sen tavoitteet

Johdanto – Energianjakelujärjestelmät ja matalan lämpötilan kaukolämpö

Energianjakelujärjestelmät Itämeren alueella

Energiastrategiat ja pilottiprojektit

Energiastrategioiden kehittämisen metodologia

Pilottienergiastrategiat – tavoitteet ja edellytykset

Pilottienergiastrategiat – Esimerkkejä

Pilottitestaustoimet

CO₂ -päästölaskenta

Elinkaariarviointilaskenta

Taloudelliset näkökohdat

LTDH-hankkeiden elinkaarikustannukset

Taloudellinen tehokkuus ja rahoitusvajheet

Sopimus- ja hinnoittelumallit

Liiketoimintamallit ja uudet rahoitusrakenteet

Tekniset näkökohdat

Putkistojärjestelmät

Sähkön ja lämmön yhteistuotanto (CHP)

Ison mittakaavan aurinkoenergiajärjestelmät

Hukka- ja ylijäämälämpö

Ison mittakaavan lämpöpumput

Power-2-Heat ja Power-2-X -tekniikat

Lämpö-, aurinkoenergia/jää- ja faasimuutosmateriaalivarastot

Lämpöpumppujärjestelmät

Matalan lämpötilan järjestelmät ja lattialämmitys

Talousveden tuotanto

Ilmanvaihtojärjestelmät

Hyvä käytäntö

Hyvä käytäntö I

Hyvä käytäntö II

Motivaatio

LowTEMP2.0

Hiilidioksidipäästöjen jakomenetelmät ovat erittäin tärkeitä **energiapoliittisia välineitä**, ja niitä kehitetään tukemaan **energiajärjestelmien suunnittelua, päätöksentekoa** ja politiikan kehittämistä sekä valtiollisella, alueellisella että teollisella tasolla.

Yhteistuotantojärjestelmät tuottavat sähköä ja lämpöä, mutta lämpöä voidaan tuottaa fossiilisista polttoaineista tai sähköstä yli **95%** hyötysuhteella.

sähköenergiaa tuotetaan fossiilisista polttoaineista/ lämmöstä jopa **45%** hyötysuhteella.

Kuinka paljon päästöjä meidän pitäisi jakaa energian ja lämmön tuotantoon?

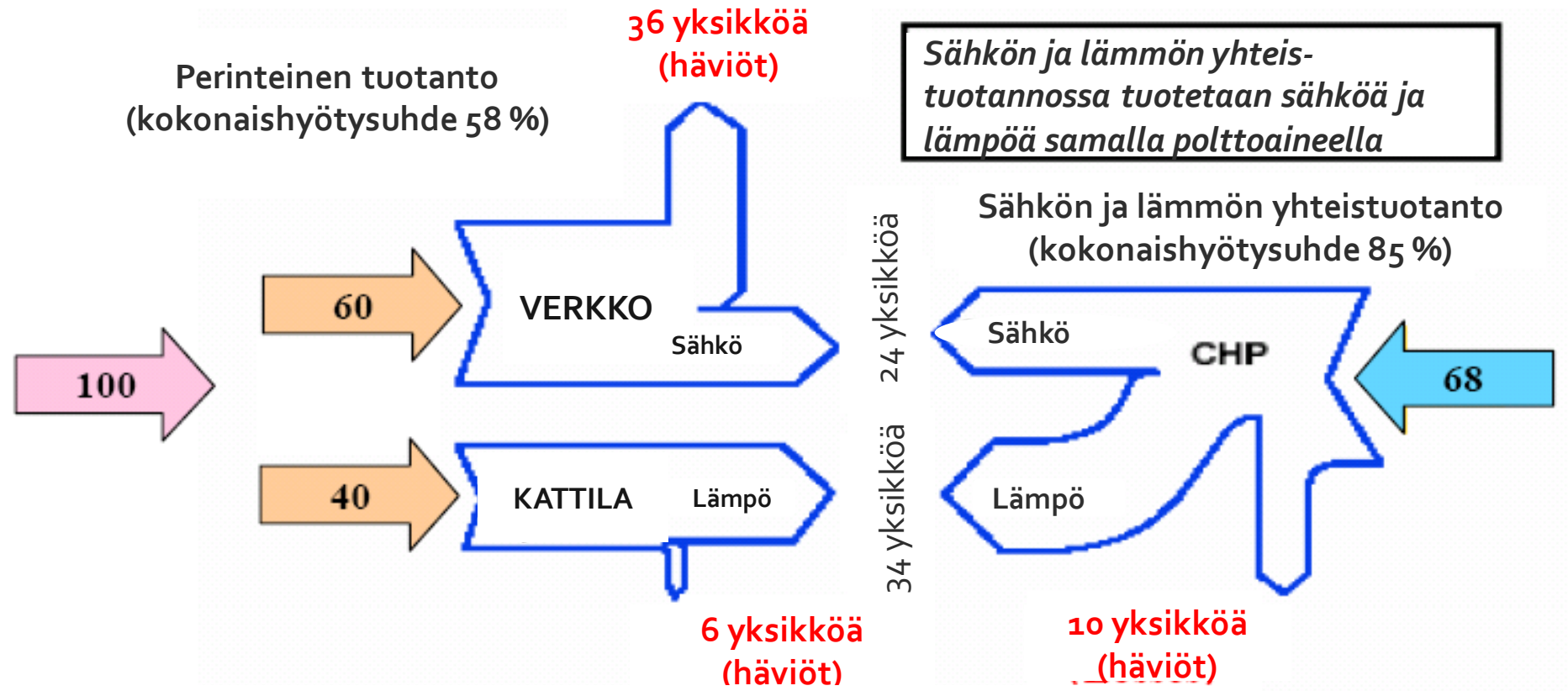

Kuva 1: Päästöjä suurimmasta ruskohiilellä toimivasta voimalaitoksesta Belchatówissa (PL) Lähde: M. Dzierzgowski, IMP PAN

Yhteistuotannon edut

LowTEMP2.0

Yhteistuotantojärjestelmän energiatehokkuusetu (UNESCAP, 2000)

Lähde: UNESCAP, 2000

Päästöjen lähteet ja niiden lämmitysvaikutus ilmastoon

LowTEMP2.0

Lämmitysvaikutus (Global Warming Potential, GWP)

Fossiilisten polttoaineiden polttaminen johtaa kasvihuonekaasupäästöihin, pääasiassa hiilidioksidi-, metaani-, typpioksiduuli- ynnä muihin päästöihin. Näiden kaasujen päästöt muutetaan hiilidioksidiekvivalenteiksi kertomalla kasvihuonekaasujen määrä niiden lämmitysvaikutuksella.

GWP lasketaan heijastamaan sitä, kuinka kauan kaasu keskimäärin pysyy ilmakehässä ja kuinka voimakkaasti se absorboi energiaa, eli ts. GWP-kerroin viittaa siihen, millainen kokonaisvaikutus kaasulla on ilmaston lämpenemiseen, joka johtuu yhden ko. kaasuyksikön päästöistä suhteessa yhteen vertailukaasun, CO₂, yksikköön.

Esimerkkejä:

GWP CO₂ -ekvivalentit (määritelmän mukaan)

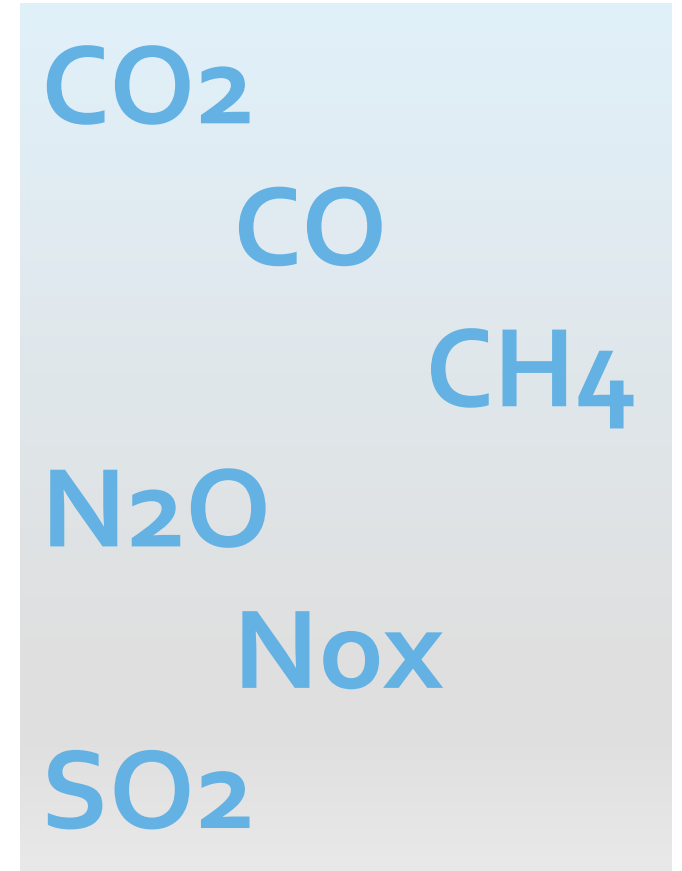
1

Metaani (CH₄) :

28–36

Dityppioksi (N₂O) :

265–298.

Kasvihuonekaasupäästöjen arviointimenetelmiä

LowTEMP2.0

Kiinteistä polttolähteistä peräisin olevien kasvihuonekaasupäästöjen arvioimiseen on kaksi pääasiallista menetelmää:

- Suora mittaus
- Syötetyn polttoaineen analysointi

CO₂ -päästöjen suora mittaus voidaan suorittaa **jatkuvan päästöseurantajärjestelmän avulla.**

Polttoaine-analyysimenetelmässä CO₂ -päästöjen laskemiseen kuuluu poltetun polttoaineen hiilipitoisuuden määrittäminen;

Päästökerroin määrittellään tietyn kasvihuonekaasun keskimääräiseksi päästöasteeksi tietylle energialähteelle suhteessa toimintayksiköihin (tyypillisesti poltettujen polttoaineiden määrät tai käytetyn sähkön kWh jne.).

Eri polttoaineiden kasvihuonekaasupäästöt

On 3 peruslaskukaavaa, joilla kuvata erityyppisten polttoaineiden CO₂-päästöjä:

$$\text{Kasvihuonekaasupäästöt} = \text{polttoaine} * EF_1 \quad (1)$$

Kasvihuonekaasupäästöt = CO₂, CH₄ tai N₂O -päästöjen määrä,

polttoaine = poltetun polttoaineen massa tai tilavuus,

EF₁ = CO₂, CH₄ tai N₂O -päästökerroin massan tai tilavuuden yksikölle,

$$\text{Kasvihuonekaasupäästöt} = \text{Polttoaine} * HHV * EF_2 \quad (2)$$

EPA Greenhouse Gas Inventory Guidance, *Direct Emissions from Stationary Combustion Sources*, 2016;

HHV = polttoaineen lämpöpitoisuus (korkeampi lämmitysarvo, higher heating value), energiayksikköinä polttoaineen massaa tai tilavuutta kohti;

EF₂ = CO₂, CH₄, tai N₂O -päästökerroin energian yksikölle

$$\text{Kasvihuonekaasupäästöt} = \text{Polttoaine} * CC * 44/12 \quad (3)$$

CC = polttoaineen hiilipitoisuus hiili-massayksikköinä polttoaineen massaa tai tilavuutta kohti,

44/12 = hiilidioksidin ja hiilen molekyylipainojen suhde.

Primäärienergia ja primäärienergiakerroin

LowTEMP2.0

Primäärienergia (PE)

tarkoittaa uusiutuvista ja uusiutumattomista lähteistä peräisin olevaa energiaa, jota ei ole jalostettu tai muunnettu.

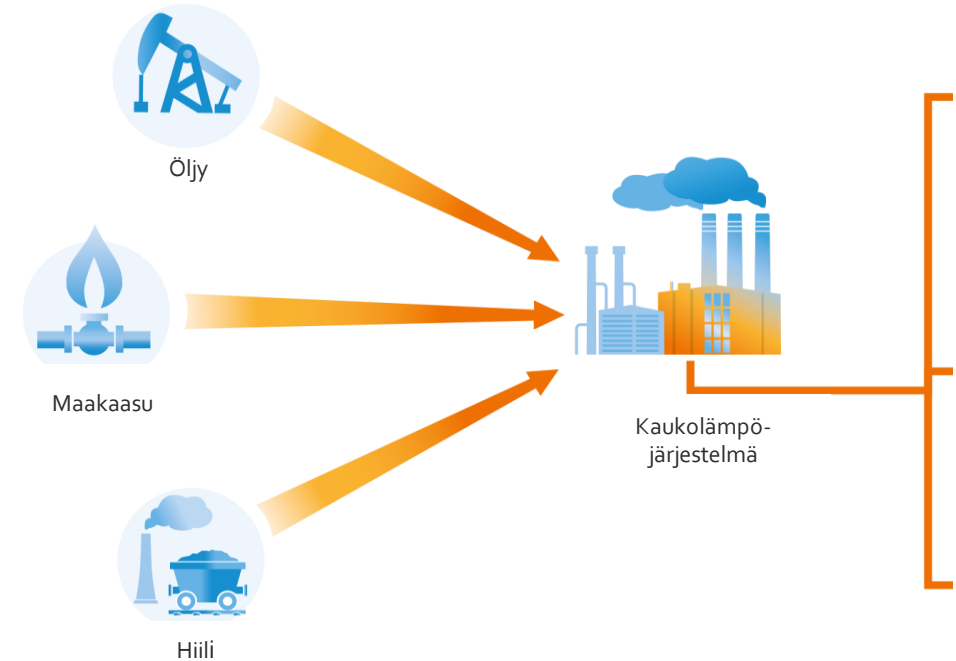
Primäärienergia voi olla fossiilista tai uusiutuvaa tai molempien yhdistelmä. Se voidaan muuntaa ja toimittaa loppukäyttäjälle loppuenergiana, esim. sähköinä tai lämpönä. Primäärienergian kulutus sisältää yleensä toimitusketjun alkupään toimintoja ja prosesseja (eli käytettävien polttoaineiden louhinnan, kuljetuksen ja valmistelun).

Primäärienergiakerroin (Primary Energy factor, PEF)

yhdistää primääri- ja loppuenergian – kertoo, kuinka paljon primäärienergiaa käytetään sähkövirran yksikön tai hyödynnettävissä olevan lämpöenergian yksikön tuottamiseen

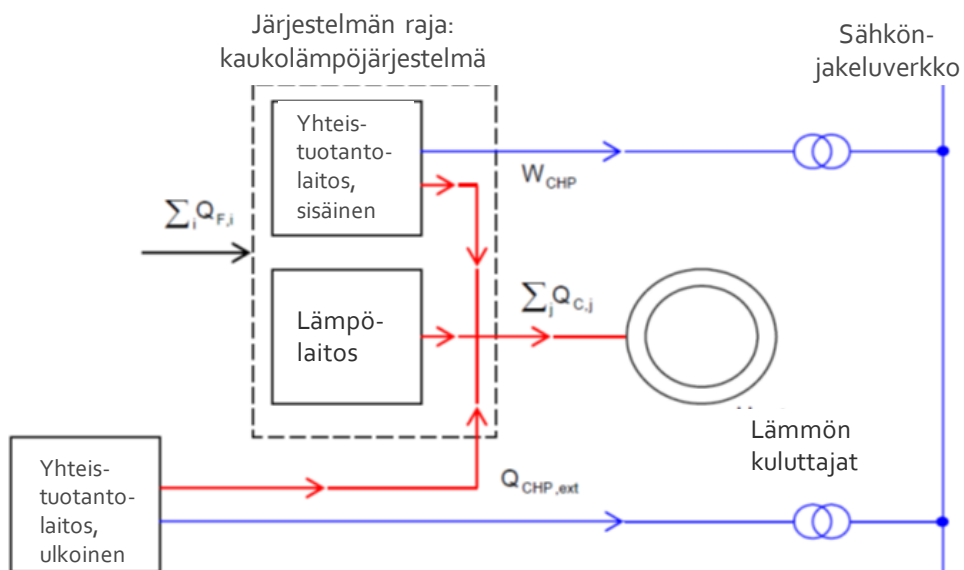
Primäärienergia * järjestelmän hyötysuhde = loppuenergia

Primäärienergiakerroin = primäärienergia/loppuenergialla

Kuva 3: Perinteinen kaukolämmitys. Lähde: Alkuperäinen Peter Abrahamssonin, AliasDesign, tekemä LowTEMP-kuvitus Sustainable Business Hubille

Kaukolämpöjärjestelmän primäärienergiakerroin $f_{P,DH}$

Kuva 4. Kaukolämpöverkon kaavio. Lähde: A. Wallisch, [1]

$$f_{P,DH} = \frac{\sum_i Q_{F,i} \cdot f_{P,F,i} - W_{CHP} \cdot f_{P,elt}}{\sum_j Q_{C,j}}$$

$Q_{F,i}$ - polttoaineen (loppuenergian) syöttö lämpölaitoksiin ja tarkasteltavan järjestelmän yhteistuotantolaitoksiin tarkastelujakson aikana (yleensä yksi vuosi) - polttoaineen toimituspaikassa mitattuna;

W_{CHP} - tarkasteltavan järjestelmän yhteistuotantolaitosten sähköntuotanto;

$Q_{C,i}$ - lämpöenergian kulutus mitattuna asiakkaan lämmönjakokeskusten ensisijaisella puolella *tarkastelujakson aikana (yleensä yksi vuosi)*;

$Q_{CHP,ext}$ - lämmönjakelu tarkasteltavaan järjestelmään ulkoisilta yhteistuotantolaitoksilta

$f_{P,F,i}$ - polttoaineen primäärienergia-/resurssikerroin (loppuenergian kulutus);

$f_{P,elt}$ - sähkötehon primäärienergia-/resurssikerroin

Kaukolämpöjärjestelmän tuottamat CO₂ –päästöt

LowTEMP2.0

$$K_{dh} = \frac{\sum_{i=1}^n Q_{F(i)} * K_{F,tot(i)} - \sum_{i=1}^n \frac{W_{chp(i)} * K_{F,chp(i)}}{\eta_{el,(i)}}}{\sum_{j=1}^n Q_{C(j)}}$$

K_{dh} – hiilidioksidipäästökerroin rakennukseen toimitetulle lämmölle kg:issa CO₂/MWh,

$Q_{F(i)}$ – polttoaineen "i" nettoenergiasisältö, joka toimitetaan porttiin, missä se lopulta muutetaan lämmöksi [MWh] (pienemmällä lämmitysarvolla),,

$K_{F,tot(i)}$ – hiilidioksidipäästökerroin polttoaineelle i, kg:ssa CO₂/MWh_{polttoaine}

$W_{chp(i)}$ – yhteistuotantolaitoksessa polttoaineesta "i" tuotettu nettosähkö (tuotettu sähkö miinus lisäsähkön käyttö),

$K_{F, chp(i)}$ – CHP -laitoksessa tuotetun sähkön kasvihuonekaasupäästöjen kokonaiskerroin, kg CO₂/MWh,

$\eta_{el,(i)}$ – $\eta_{el, (i)}$ - perinteisen lämpövoimalaitoksen sähköntuotannon hyötysuhteen oletuskondensaatio (electrical efficiency condensing) asetettu 40%: iin,

$Q_{C(j)}$ – järjestelmän rajalla sijaitsevaan rakennukseen "j" toimitettu lämpö.

CO₂ –päästöjen jakaminen CHP-laitosten tuottamaan sähköön ja lämpöön

LowTEMP2.0

Hiilidioksidipäästöjen jakaminen yhteistuotannon energiantuotannolle on tarpeen erityisesti silloin, kun tuotettua lämpöä ja sähköä käyttävät eri asiakkaat ja kun on tehtävä vertailua muihin lämmöntuotantotapoihin.

Lämpöä ja sähköä samanaikaisesti tuottavien yhteistuotantolaitoksien kohdalla on vaikeaa/kiistanalaista määrittellä, kuinka primäärienergian kulutus, päästöt tai käyttökustannukset jaetaan tarkasti kummallekaan näistä tuotoksista.

Kuva 5. 50 kW yhteistuotantoyksikkö; lähde: A.Cenian, IMP PAN

CO₂ –päästöjen jakomenetelmät

LowTEMP2.0

LowTemp –hankkeessa arvioitiin seuraavia (EU-alueen suosituimpia) menetelmiä:

Energiamenetelmä,

Hyödynjakomenetelmä

Bonusmenetelmä (EN15316-4-5)

Eksergia-analyysi,

200%:n menetelmä,

Pas 2050,

Dresden-menetelmä.

On myös muita menetelmiä:

Työmenetelmä

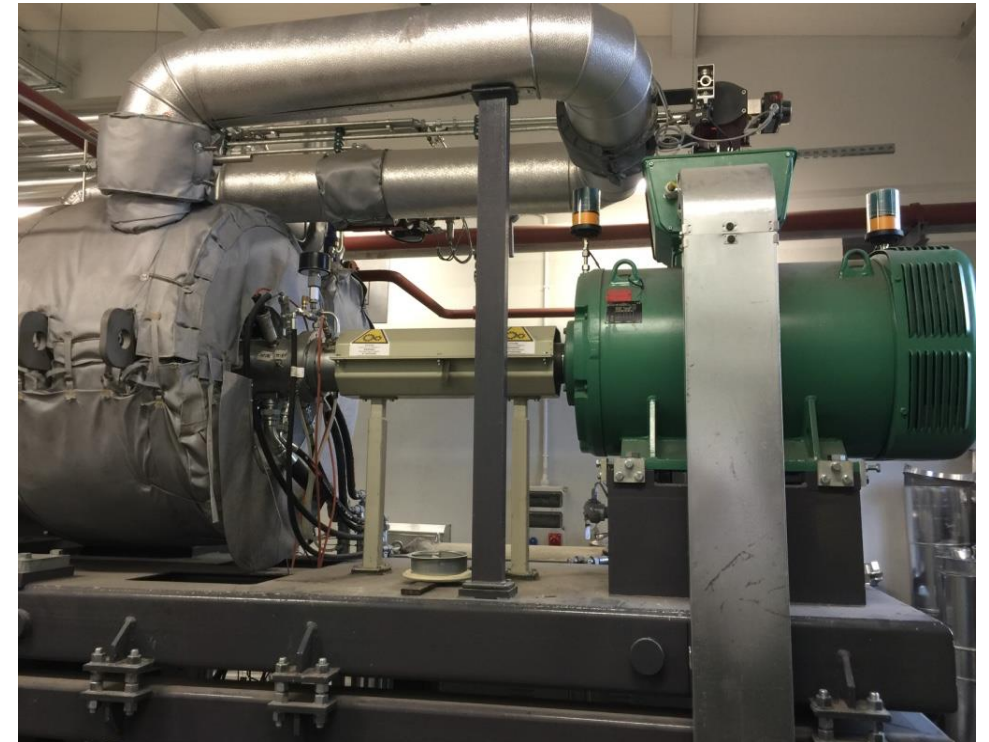
Suomalainen menetelmä

Kaikki säästöt jaetaan sähköntuotannolle

Kaikki säästöt jaetaan lämmöntuotannolle

50%-50% -menetelmä: hyöty jaetaan tasaisesti lämmön- ja sähköntuotannon kesken

Lämmön ja sähkön primäärienergiapitoisuus.

Kuva 6. 120 kW ORC CHO turbiini; lähde: A. Cenian, IMP PAN

120 kW ORC CHP turbine

 Interreg
Baltic Sea Region

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Energiamenetelmä

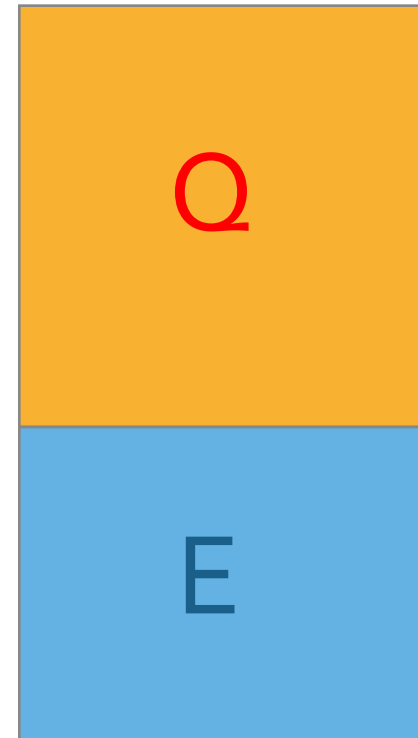

LowTEMP2.0

Energiamenetelmä - polttoaineen syöttö tai hiilidioksidipäästöt jaetaan tuotetulle lämmölle ja sähkölle tuotteiden energiasisällön perusteella. Tämän menetelmän etuna on, että se on hyvin yksinkertainen ja läpinäkyvä. Haittapuolena on, että tuotteiden energiasisältö ei erottele energiatuotteita eli ei ota huomioon niiden ominaisuuksia (sähkö voidaan muuntaa lämmöksi helpommin kuin lämpö sähköksi).

**CO₂ -päästöjen jakokerroin
lämmöntuotannolle:**

$$f_Q = Q / (Q + E)$$

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt

E:lle jaetut
CO₂ -päästöt

Tuotettu lämpö ja sähkö

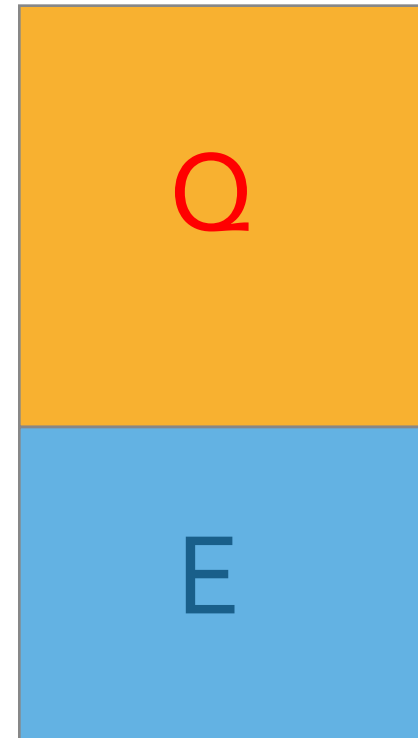
Hyödynjakomenetelmä

LowTEMP2.0

Hyödynjakomenetelmän, joka tunnetaan paikoin myös nimellä Vaihtoehtoisen tuotannon menetelmä (Alternative Generation Method) ja Hyötysuhde-menetelmä (Efficiency Method), on kehittänyt Palveleva kaukolämpö FinDHC -yhdistys. Menetelmä jakaa hiilidioksidipäästöt ja -resurssit lämmön ja sähkön tuotantoon suhteessa polttoaineeseen, joka tarvitaan, että saadaan tuotettua sama määrä lämpöä tai sähköä eri laitoksissa. Vaihtoehtoinen tuotanto kahdessa erillisessä laitoksessa riippuu niiden $\eta_{\text{lämmön}}$ ja $\eta_{\text{sähkön}}$ -tuotannon hyötysuhteista.

$$f_Q = (Q/\eta_{\text{vaihtoeht.lämpö}}) / (Q/\eta_{\text{vaihtoeht.lämpö}} + E/\eta_{\text{vaihtoeht.sähkö}})$$

Tuotettu lämpö ja sähkö

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt
 $f_Q = (Q/\eta_{\text{alt.heat}}) / (Q/\eta_{\text{alt.heat}} + E/\eta_{\text{alt.elec}})$

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt
 $f_E = 1 - f_Q$

Bonusmenetelmä

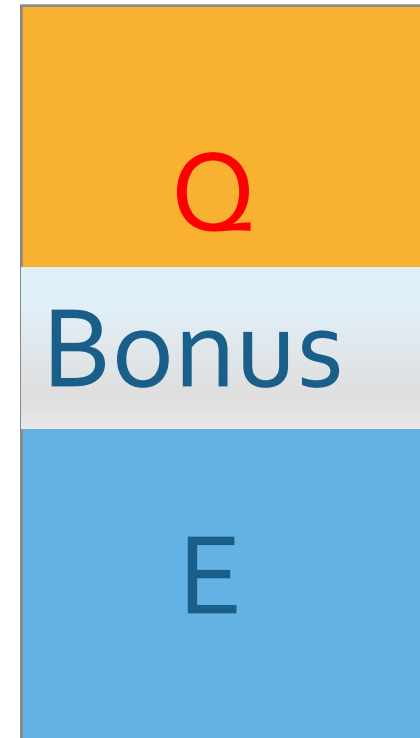
LowTEMP2.0

Bonusmenetelmää (Power Bonus Method, sama kuin EN15316-4-5) käytetään usein hiilidioksidipäästöjen jakamiseen lämmön ja sähkön tuotannon välillä Euroopan unionin alueella.

Tässä menetelmässä lämpö on päätuote, kun taas prosessin aikana tuotettu sähkö nähdään bonuksena.

Primäärienergia jaetaan ensin CHP-laitoksella tuotetulle sähkölle, joka vähennetään myöhemmin primäärienergian kulutuksesta.

$$f_Q = (E_{P,in} - W_{CHP} f_{P,elt}) / (Q_{del} + E_{del})$$

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt

$$\text{Bonus} = W_{CHP} f_{P,elt}$$

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt

Tuotettu lämpö ja sähkö

Eksergia-analyysi (physically correct -menetelmä) - polttoaineen käyttö tai hiilidioksidipäästöt jaetaan tuotetulle lämmölle ja sähkölle tuotteiden eksergiatason perusteella. Tuotteen eksergiataso on mittari, joka kertoo energian maksimaalisen työhön kykenevän määrän. Energia- ja eksergiatason välistä suhdetta kutsutaan laatutekijäksi.

Termodynaamiselta kannalta yhteistuotannon aikana tuotettua sähköä arvioidaan eksergiakertoimella 1, joten sähköenergia määritellään $Ex_E = E$. Tämä tarkoittaa, että 100% sähköstä voidaan muuntaa mihin tahansa energiamuotoon. Lämpö voidaan muuntaa sähköksi tai muuksi energiaksi vain jossain määrin, joten lämmön eksergia voidaan laskea

$$Ex_Q = (1 - T_o/T) Q$$

jossa T_o – on keskimääräinen ympäristön lämpötila lämmitysjakson aikana ja T on kaukolämmön termodynaaminen keskilämpötila

$$T = (T_s - T_r) / (T_s/T_r):ssa$$

$$f_Q = Ex_Q / (Ex_Q + Ex_E)$$

200 prosentin menetelmä

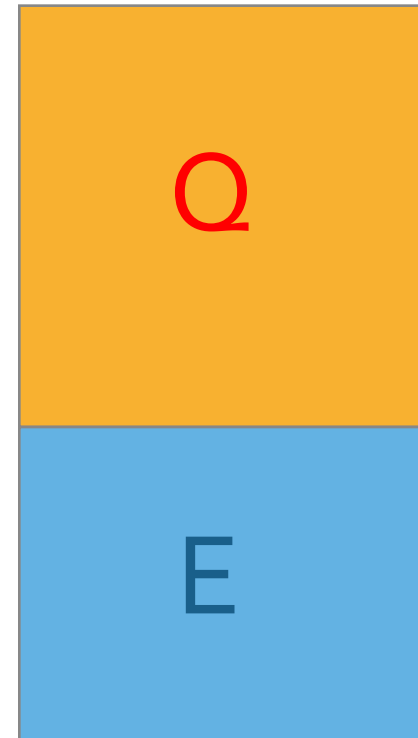

LowTEMP2.0

200% menetelmä olettaa, että lämmöntuotannolla on 200% hyötysuhde. Se tarkoittaa, että yhden lämpöyksikön tuottamiseksi on käytettävä 0,5 yksikköä polttoainetta ja toinen 0,5 yksikkö otetaan talteen turbiinin lauhduttimesta. Näin puolet lämmöntuotantoon liittyvistä päästöistä voidaan yhdistää sähköntuotantoon.

Tätä Tanskan energiaviraston käyttöön ottamaa menetelmää voidaan käyttää yhteistuotannon polttoainekustannusten jakamisessa lämmöntuotannolle energia- ja päästötilastoissa.

$$f_Q = Q / 2 \text{ Polttoaine}_{in}$$

Tuotettu lämpö ja sähkö

Q Q/2:lle jaetut
CO₂-päästöt

Q:lle jaetut
CO₂-päästöt

PAS 2050 menetelmä

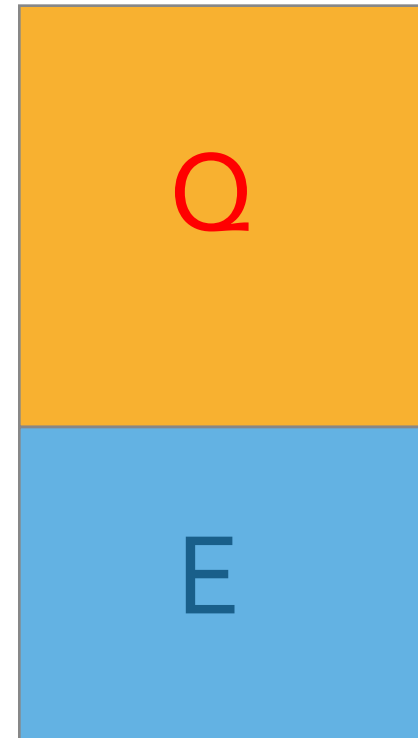

LowTEMP2.0

PAS 2050 -menetelmä on brittiläinen standardi, joka selittää, miten tavaroiden ja palvelujen tuotannosta syntyneet kasvihuonekaasupäästöt lasketaan. Yhteistuotantojärjestelmän päästöjen jakamisessa tuotetulle lämmölle ja sähkölle käytetään erityistä "intensiteettikerrointa" 'n', joka määrittää polttoaineen palamisen aikana vapautuvat päästöt.

$$f_Q = Q / (Q + n E)$$

Päästöjen jakaminen lämmölle ja sähkölle perustuu lämmön ja sähkön prosessikohtaiseen suhteeseen kussakin CHP-järjestelmässä. Kattilapohjaisille CHP-järjestelmille (hiili, puu, kiinteä polttoaine) kerroin n on 2,5, ja turbiinipohjaisille CHP-järjestelmille (maakaasu, kaatopaikkakaasu) $n = 2,0$.

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt
 $f_Q = Q / (Q + n E)$

Q:lle jaetut
CO₂ -päästöt
 $f_E = 1 - f_Q$

Tuotettu lämpö ja sähkö

Dresden-menetelmä

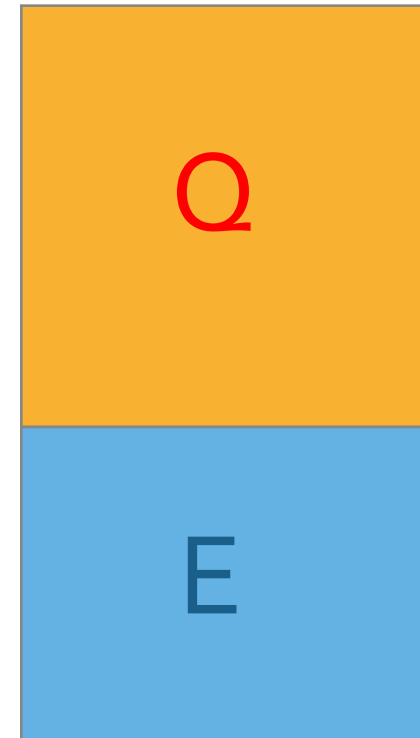
LowTEMP2.0

Dresden-menetelmä perustuu eksergian arviointiin. Voimalaitoksissa kaikki primäärienergia liittyy sähkön tuotantoon. Samaan aikaan CHP-laitoksissa yksi osa primäärienergiasta käytetään lämpöenergian tuotantoon. *Dresden-menetelmässä* kuvataan, miten lämmön erottamisesta koituva sähkön menetys (vesihöyryn tiivistyminen) CHP-laitoksessa arvioidaan.

$$\Delta E = Q \eta_c \nu_p,$$

missä η_c on Carnot-hyötysuhde ja ν_p on prosessin laadun aste.

$$f_Q = \Delta E / E$$

Q:lle jaetut
CO₂-päästöt
 $f_Q = \Delta E / E$

Q:lle jaetut
CO₂-päästöt
 $f_E = 1 - f_Q$

Tuotettu lämpö ja sähkö

Hiilidioksidin jakokertoimet lämmöntuotannolle

LowTEMP2.0

Jakokerroin sähkön ja lämmön yhteistuotantojärjestelmälle, jonka vuosittainen lämpökuorma on 27 GWh ja suurin lämmöntarve 14 MW

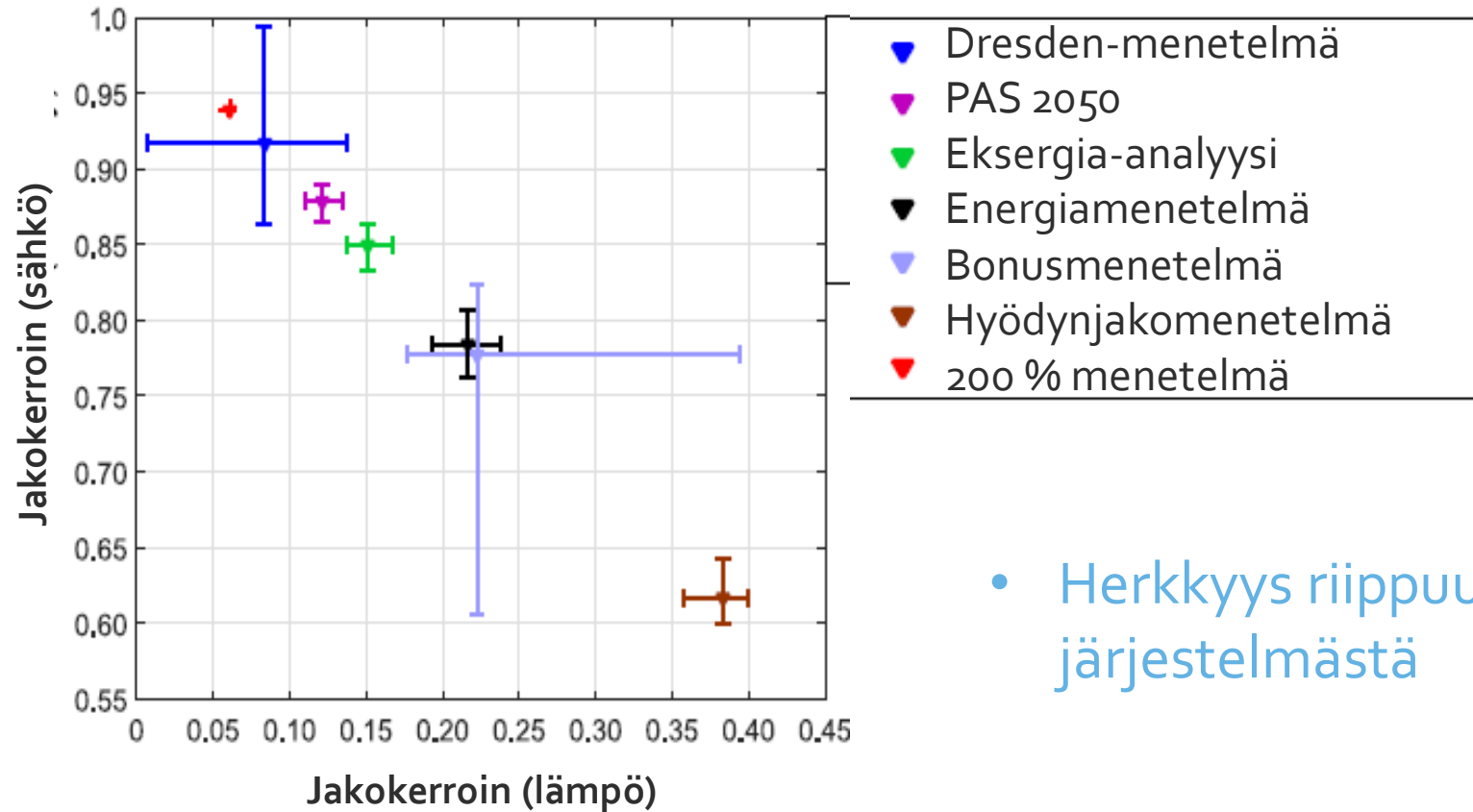
Menetelmä	Lämmöntuotannon jakokerroin, f_Q	f_Q -arvo esim.
Energiamenetelmä	$Q / (Q + E)$	0,2162
Hyödynjakomenetelmä	$f_Q = (Q/\eta_{\text{vaihtoeht.lämpö}}) / (Q/\eta_{\text{vaihtoeht.lämpö}} + E/\eta_{\text{vaihtoeht.sähkö}})$	0,3830
Bonusmenetelmä	$(E_{P,in} - W_{CHP} f_{P,elt}) / (Q_{del} + E_{del})$	0,2226
Eksergia-analyysi	$EX_Q / (EX_Q + EX_E)$	0,1507
200 % menetelmä	$Q / 2 \text{ Polttoaine}_{in}$	0,0608
PAS 2050	$Q / (Q + n E)$	0,1212
Dresden-menetelmä	$\Delta E / E$	0,0834

Läde: T. Tereshenko, [2]

CO₂ -päästöjen jakomenetelmien herkkyys

LowTEMP2.0

- Herkkyys riippuu käytetystä järjestelmästä

Kuva 7. CO₂ -päästöjen jakomenetelmien herkkyys; lähde: T.Tereshenko et al.[2]

LTDH-hankkeen arvio CO₂ –päästöjen jakomenetelmistä

LowTEMP2.0

LowTEMP-hankkeessa arvioitiin **hiilidioksidipäästöjen laskentamenetelmiä** käyttämällä monikriteeristä päätös-analyysiä ja yhdeksää kriteeriä, jotka kuuluvat neljään ryhmään: suosio (menetelmän yksinkertaisuus, soveltamisala ja se, että menetelmä on tunnustettu ja todistettu), termodynaamiset näkökohdat (sopiva CO₂-päästöjen laskemiseen, termodynaaminen uskottavuus, yhteistuotannon tehokkuuden sisällyttäminen, eksergia), tietojen saatavuus ja menetelmän herkkyyks.

Kriteerejä ja myöhempiä menetelmiä ovat arvioineet 7 Itämeren alueen LowTEMP -hankkeen kumppania: AGFW, ZEBAU, BTU, RTU, IMP PAN, Thermopolis ja HEM, viidestä Itämeren alueen maasta (Saksa, Suomi, Latvia, Puola ja Ruotsi).

MCDA-kriteerit

- Menetelmän yksinkertaisuus,
- Soveltamisala,
- Tunnustettu ja todistettu men.
- Sopiva CO₂ –päästöjen laskemiseen,
- Termodynaaminen luotettavuus,
- CHP-laitoksen tehokkuuden sisällyttäminen,
- Eksergia
- Tietojen saatavuus
- Menetelmän herkkyyks.

LTDH –hankkeen arvio hiilidioksidipäästöjen jakomenetelmistä

LowTEMP2.0

Taulukko 4.1. Yhteistyökumppanien ja heidän ryhmittymiensä ehdottama painotus asteikolla 1-5 (aritmeettinen keskiarvo – ekv. (4.3))

LowTemp-kumppani	Menetelmän yksinkertaisuus	Soveltamisala	Menetelmän tunnistettavuus ja todistettavuus	Sopiva CO ₂ -päästöjen jakamiseen	Termodynaaminen uskottavuus	CHP:n tehokkuuden sisällyttäminen	Eksergia	Tietojen saatavuus	Herkkyys
AGFW	1	5	2	5	5	5	4	2	4
ZEBAU	1	5	2	5	5	5	3	2	3
BTU	2	3	3	5	5	4	4	3	4
RTU	3	3	3	3	3	3	3	3	3
IMP PAN	3	3	4	3	5	3	4	4	3
Thermopolis	4	4	4	4	3	2	1	4	4
HEM	5	4	3	5	3	3	2	5	4
Keskiarvo	2.714	3.857	3.000	4.143	4.143	3.571	3.000	3.286	3.571

Omat monikriteeriseen päätöksentekoaanlyysiin perustuvat laskelmat

LTDH –hankkeen arvio hiilidioksidipäästöjen jakomenetelmistä

Taulukko 4.2 Valitun menetelmän pisteet MCDA-analyysillä laskettuna

Menetelmä	AGFW	ZEBAU	BTU	RTU	IMP PAN	Thermopolis	HEM	SUM	Sija	Hajonta
Energiamenetelmä	52,000	52,000	49,857	52,286	53,143	59.143	53,143	371,57	5	5,0 %
Hyödynjakomenetelmä	43,286	53,286	46,429	52,714	45,857	36,429	40,571	318,57	7	12,5 %
Bonussähkömenetelmä	48,286	48,286	41,286	52,143	55,429	44,571	39.857	329,86	6	11,1 %
Eksergiamenetelmä	71,000	71,000	70,714	60,714	60,571	59,429	57,000	450,43	1	9,0 %
200 % -menetelmä	60,286	56,857	59,143	56,143	53,143	44,571	66,000	396,14	3	10,9 %
PAS 2050	57,571	57,000	59,429	63,857	57,286	44,571	58,571	398,29	2	9,6 %
Dresden-menetelmä	63,857	63,857	45,714	60,143	46,286	44,571	50,429	374,86	4	15,1 %
	15,5 %	12,4 %	17,9 %	7,7 %	9,5 %	16,5 %	16,9 %			

LowTempin suositukset

LowTEMP2.0

Yhteistyökumppanit ovat todenneet **Eksergia (Carnot) -menetelmän** parhaaksi käytettävissä olevaksi hiilidioksidipäästöjen jakomenetelmäksi (yli 450 pistettä) ainakin tarkasteltujen menetelmien joukossa. Kahta muuta menetelmää: **PAS 2050** ja **200%**: ta olisi pidettävä mahdollisina vaihtoehtoina – ne saivat yhtäläiset pisteet eli lähes 400 pistettä.

Termodynamiikan kannalta sopivin menetelmä – **eksergiamenetelmä** – huomioi laajemmin energian laadun ja osoittaa fyysisen ylärajan hiilidioksidipäästöjen jakamiseen sivutuotteena syntyneelle lämmölle. Eksergiamenetelmästä on olemassa muunnelma, Dresden-menetelmä, mutta sitä varten tarvitaan enemmän dataa ja laajemmat laskelmat.

Vähiten hyödyllisiksi vaihtoehtoiksi hankekumppanit ovat todenneet **hyödynjakomenetelmän** ja **Bonusmenetelmän**.

- [1] Wallisch A; [van Stralen C](#); Hellmers C; Piel E; Ernst H; Spadoni L; Blechingberg M; Wirgentius N, ECOHEATCOOL, Work package 3, Guidelines for assessing, the efficiency of district heating and district cooling systems, 2006 <https://www.osti.gov/etdeweb/biblio/20758197>
- [2] Tereshenko T, Nord N, Uncertainty of the allocation factors of heat and electricity production of combined cycle power plant, Applied Thermal Engineering 2015; 76:410-422. <https://doi.org/10.1016/j.applthermaleng.2014.11.019>
- [3] IPCC, Climate Change 2007: Synthesis Report, Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press, Cambridge. (2007). See also https://www.leg.mn.gov/docs/2015/other/150681/PFEISref_2/Solomon%20et%20al.%202007.pdf
- [4] EPA, Greenhouse Gas Emissions, <https://www.epa.gov/ghgemissions/>
- [5] WRI/WBCSD, Allocation of GHG Emissions from a Combined Heat and Power (CHP) Plant Guide to calculation worksheets (September 2006) v1.0 A WRI/WBCSD GHG Protocol Initiative calculation tool; https://indiaghgp.org/sites/default/files/CHP_guidance_v1.0_4.pdf
- [6] Harmelink M, Bosselaar L, Assessment of CO₂ emissions of electricity and heat used at industrial plants, ECEEE, Industrial Summer Study, June 4, 2014 https://www.eceee.org/library/conference_proceedings/eceee_Industrial_Summer_Study/2014/3-matching-policies-and-drivers-policies-and-directives-to-drive-industrial-efficiency/assessment-of-co2-emissions-of-electricity-and-heat-used-at-industrial-plants/
- [7] Olsson L, [Wetterlund E](#), [Söderström M](#), Assessing the climate impact of district heating systems with combined heat and power production and industrial excess heat; Resources, Conservation and Recycling, 2015; 86:31-39. DOI:[10.1016/j.resconrec.2015.01.006](https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2015.01.006)
- [8] Esser A, Sensfuss F, Evaluation of primary energy factor calculation options for electricity, Final Report, Multiple Framework Service Contract ENER/C3/2013-484. https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/final_report_pef_eed.pdf
- [9] Rosen MA, Allocating carbon dioxide emissions from cogeneration systems: descriptions of selected output-based methods, Journal of Cleaner Production 2008; 16:171-177. DOI : [10.1016/j.jclepro.2006.08.025](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2006.08.025)
- [10] Dittmann A, Sander T, Robbi S, Allocation of CO₂-Emissions to Power and Heat from CHP-Plants, Technische Universität Dresden, Dresden. https://tu-dresden.de/ing/maschinenwesen/iet/gewv/ressourcen/dateien/veroefftlg/alloc_co2?lang=en

Polish Academy of Sciences

Adam Cenia
Professor

ul. Fiszera 14
80-231 Gdańsk
Poland

E-mail: cenian@imp.gda.pl

Tel: +48 58 699 52 76

www.imp.gda.pl

www.lowtemp.eu

Jarosław Losiński

jlosinski@imp.gda.pl